

Наукова діяльність кафедри німецької філології

Кафедра німецької філології є одним із центрів германістики в Україні. Історія її сягає в глибину віків і бере свій початок з 1784, коли професор Леопольд Умляуф вперше почав читати лекції з історії німецької літератури у Львівському університеті.

Особливого розвитку германська філологія набула у ХІХ та ХХ ст. у зв'язку з науково – педагогічною діяльністю проф. Й. Глоха, проф. О. Яноти, проф. М. Кавчинського, проф. Р.М. Вернера, проф. В. Дольмаєра, д-ра Й.Шатца та д-ра А. Зауера. Їх наукові інтереси були пов'язані в основному з проблемами естетики, історичного німецького мовознавства та літературознавства.

Визначною подією для Львівської германістики була наукова і педагогічна діяльність одного із найбільших мовознавців ХХ століття Ю. Р. Куриловича – генератора нових ідей в галузі індоєвропейського, загального і германського мовознавства, творця оригінальних концепцій структури індоєвропейського кореня, історичного походження категорій часу, роду і аспекту, інтонації в багатьох індоєвропейських мовах тощо. Саме на Львівський період припадає розквіт його наукової творчості, яка представлена в його першій монографії “ Études indoeuropéennes“.

Германістичні традиції були підхоплені і розвинуті післявоєнним поколінням українських германістів на чолі з засновником школи історичного германського мовознавства в Україні професором Задорожним Б.М. Проф. Задорожний Б.М. – учений широкомасштабного філологічного діапазону, який охоплює проблеми загального, порівняльно-історичного, типологічного мовознавства, історичної германістики. Він – автор концептуальних праць із порівняльної фонетики та морфології готської мови, семантики і функціонування дісприкметників у стародавніх германських мовах, історичної граматики німецької мови, знавець багатьох стародавніх і сучасних мов. Проф.Задорожний Б.М. – багаторічний завідувач кафедри німецької філології (1950 – 1987) - дав путівку в наукове життя десяткам філологам-германістам (під керівництвом проф. Задорожного було захищено понад 30 кандидатських дисертацій), перетворив кафедру в один із центрів германістики на Україні.

З 1987 р. кафедру очолює проф. Максимчук Б.В. – відомий учений в галузі германського мовознавства, автор понад 100 наукових праць, присвячених проблемам частин мови і, зокрема, категоріальному статусу кваліфікативних слів у сучасній німецькій мові, а також питанням комунікативної лінгвістики, лінгвістичної прагматики, історії німецької мови. Ряд наукових праць присвячені дослідженню історії української германістики і, зокрема, германістики у Львівському університеті. Досліджує також питання дидактизації лінгвістичних категорій як одного із важливих засобів розвитку мовної і мовленнєвої компетенції студентів-германістів.

Наукові інтереси викладачів кафедри німецької філології:

Лінгвістика. Германське мовознавство: історична германістика (проф. Б. Максимчук, доц. Ю. Захаров доц. Н. Петрашук), історична ономастика, німецько-слов'янські міжмовні контакти (доц. Т. Пиц), когнітивна лінгвістика (доц. Ю. Белозьорова, доктор філософії О.Крайник), комунікативна лінгвістика, лінгвістична прагматика, теорія мовленнєвих актів (проф. Б.Максимчук, д-р філософії. О. Крайник, д-р філософії Ю. Микитюк), фреймове моделювання (доктор філософії О.Крайник) корпусна лінгвістика, комп'ютерна лексикографія (доц. Ю.Теребушко), синтаксична семантика, лексична семантика, лексикологія, фразеологія (доц. Л.Віталіш, доц. Г.Котовські, доц. Теребушко), синтаксичний словотвір (доц. О. Шаряк).

Стилістика тексту. Риторика: започаткована науковими студіями доц. А. Мюллер та доц. Т. Буйницькою. Охоплює теоретичну та практичну стилістику, зокрема ідіостилістику, жанрову типологію, лінгвопоетику, фразеологію, риторику та лінгвополітологію (доц.М. Дубасевич, доц. Ю. Захаров, доц.Т. Мідяна, доц.Х. Назаркевич, доц.Н. Петрашук, доц. М. Яремко).

Літературознавство. Інтерпретація тексту. Пріоритетні у довоєнній університетській германістиці літературознавчі студії (Р. М. Вернер, А. Зауер і ін.) продовжила у 50 – 70х роках ХХ ст. доц. І. Гузар, всебічно дослідивши творчість Й. В. Гете та вплив античності на розвиток європейської культури. Нині цей аспект знову набуває обертів завдяки науково-педагогічній діяльності доц. Т. Буйницької, доц. Н. Петрашук, доц. Х. Назаркевич, доц. Ю. Захарова, доц. М. Дубасевич, доц. М. Яремко. Особливо плідною в цьому плані є наукова діяльність проф. С. Маценки, яка глибоко вивчає взаємозв'язок художнього тексту і музики.

Методика і дидактика викладання іноземної мови: започаткована і заснована науково-педагогічною діяльністю доц. В. Возниці доц. Т. Комарницької та доц. Н. Петрашук і охоплює напрямки: педагогіка середньої школи, педагогіка вищої школи, театральна педагогіка, нейродидактика, сучасні методи і технології навчання іноземної мови, педагогічна практика (доц. Н. Петрашук, доц. М. Дубасевич, доц. М. Яремко,).

Перекладознавство. Теорія і практика перекладу.

Охоплює розробку теоретичних засад перекладознавства та практичну діяльність в галузі усного і письмового перекладу і є результатом зусиль багатьох науковців кафедри. Серед них: доц. Х. Назаркевич (практикуючий перекладач художньої літератури, автор підручника з перекладознавства); доц. Г. Котовські (практикуючий перекладач наукової та фахової літератури, усний переклад); доктор філософії Ю. Микитюк (практикуючий перекладач художньої літератури); асист. Н. Димчевська (практикуючий перекладач релігійної літератури), доц. Ю. Теребушко (практикуючий перекладач ділової та фахової літератури, усний переклад), доц. М. Дубасевич (художній переклад).

За період 2014-2018 рр. науково-педагогічні працівники кафедри німецької філології підготували 256 наукових публікацій, в тому числі: 4 монографії, 4 збірники наукових праць, 2 підручники, 3 навчальні посібники, 70 перекладів, 103 статті (у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних - 6, у інших закордонних виданнях - 18, у фахових виданнях України - 60, у інших виданнях України -19), 70 тез доповідей на міжнародних та вітчизняних наукових конференціях.

Детальна інформація :

Наукові публікації викладачів кафедри німецької філології (2014-2018 рр.)

Монографії

Збірники наукових праць

Результати науково-дослідної діяльності кафедри німецької філології

Науково-педагогічні працівники та аспіранти кафедри німецької філології працювали у 20014-2018 рр. над виконанням наступних тем науково-дослідної роботи в межах робочого часу факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка:

Тема 1. Лінгво-когнітивні та дискурсивні аспекти функціонування германських, романських та класичних мов (Номер державної реєстрації: 0117U001394;терміни виконання: 01.01.2017 – 31.12.2019)

Узагальнюючі наукові результати:

Досліджено проблеми комунікативного дискурсу, зокрема особливості імпліцитної граматики, моделювання актів заперечення, лінгвокогнітивні та комунікативні особливості заперечення в сучасній німецькій мові, дискурсні характеристики компліментарних висловлювань, функціонально-семантичне поле темпоральності. Також проаналізовано поширення у німецькомовному діалектному просторі запозичених назв ремісників і утворення відпрофесійних прізвиськ на їхній основі.

Тему досліджували: проф. Максимчук Б. В., доц. Белозьорова Ю. С., доц. Віталіш Л. П., доц. Пиц Т.Б., доц. Котовські Г. Ф., доц. Теребушко Ю. Р., асист. Крайник О. В.

Публікації: один підручник, 7 статей (4 у фахових та 3 у інших вітчизняних виданнях), 10 тез доповідей на конференціях (5 на міжнародних, 5 на вітчизняних), 21 переклад.

Захищено 1 кандидатську дисертацію:

Крайник О. В. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри заперечення в сучасній німецькій мові.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. В. Крайник. – Львів : ПАІС, 2017. – 21с

Тема 2. Дискурси і жанри іноземномовної професійної комунікації (Номер державної реєстрації: 0111U008010; терміни виконання: 01.01.2017 – 31.12.2019)

Узагальнюючі наукові результати:

Досліджено структурно-стилістичні параметри окремих жанрів художньої літератури та публіцистики: компліменту, подорожнього репортажу, роману музичної фактури. А також особливості міфічного тексту, вираження мовчання в художньому тексті та естетики танцю.

Тему досліджували: проф. Маценка С. П., доц. Буйницька Т. О., доц. Дубасевич М. Ю., доц. Захаров Ю. М., доц. Мідяна Т. М., доц. Назаркевич Х. Я., доц. Петрашук Н.Є., доц. Шаряк О. М., асист. Бек М., асист. Димчевська Н. В., асист. Микитюк Ю. В асист. Фещук Н. Є., асп. Нетлюх Ю. А.

Публікації: дві монографії, один навчальний посібник, 16 статей (2 у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних Scopus, Web of Science та інших, 10 у фахових та 4 в інших виданнях), 7 тез доповідей на конференціях (3 на міжнародних, 4 на вітчизняних).

Захищено одну кандидатську дисертацію: Микитюк Ю. В. Комплімент як мовленнєвий акт (на матеріалі німецькомовних драматичних творів XVIII-XX ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Ю. В. Микитюк. – Львів : ПАІС, 2017. – 21с.

Тема 3.: Сучасні лінгводидактичні орієнтири формування іншомовної комунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладі (Номер державної реєстрації: 0117U001392; терміни виконання: 01.01.2017–31.12.2019)

Тему виконували: доц. Петрашук Н. Є., доц. Віталіш Л. П., доц. Дубасевич М. Ю.

Узагальнюючі наукові результати: Розроблено та впроваджено у практику викладання нові курси вибіркокових навчальних дисциплін для магістрів та бакалаврів. Поновлено та урізноманітнено комплекси модульних робіт з основної та другої іноземної мови для всіх курсів німецької філології. Члени робочої групи завершили свою частину підручника «Login 3», над яким працювали в рамках спільного проекту з університетом Ерланген-Нюрнберг.

Публікації: 1 стаття у закордонному виданні, 1 стаття у інших виданнях України, 1 тези доповіді на конференції.

Тема 4: Сучасні напрями формування структурно-семантичних і когнітивно-дискурсних парадигм германських, романських і класичних мов (Номер державної реєстрації : 0114U004243; терміни виконання: початок - 01.01.2014, закінчення - 31.12.2016)

Основні результати за весь час дії теми: Ряд досліджень присвячено теорії мовленнєвих актів, словотвору, контрастивним дослідженням окремих особливостей іноземних мов і української мови. Розглянуто нові тенденції в класифікації частин мови, окремі питання словотвору германських мов, проблеми порівняльно-історичного та типологічного мовознавства, комунікативної лінгвістики.

Досліджено теоретичні проблеми структури, лексики та фразеології германських та мов, зокрема особливості класифікації частин мов та нові підходи до визначення синтаксичних меж структурного значення кваліфікативних слів німецької мови.. Розглянуто також походження та поширення окремих німецьких ремісничих назв у польській, українській, білоруській, російській мовах. Окремі дослідження присвячені функціонуванню заперечення в німецькій мові та дієслівним формам для вираження минулої дії. Досліджено становлення та лінгвальний статус короткої форми німецького прикметника. Розглянуто категорію кваліфікативних слів у німецькій мовній системі. Крім того, проаналізовано діалектні витоки і шляхи поширення з німецької мови у слов'янські назв ремісників друкарського ремесла.

Тему досліджували: проф. Максимчук Б. В., доц. Віталіш Л. П., доц. Пиц Т.Б., доц. Котовські Г. Ф., доц. Белозьорова Ю. С., асист. Крайник О. В., асист. Теребушко Ю.Р.)

Публікації: 20 статей (2 у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science, Scopus та інших, 5 в інших зарубіжних виданнях, 11 у фахових та 2 у інших виданнях України), 11 тез доповідей на конференціях (6 на міжнародних, 5 на вітчизняних).

Захищено 1 кандидатську дисертацію:

Теребушко Ю.Р. Семантика і синтаксис дієслів мовлення в німецькій та українській мовах: автореферат дис. ... канд. філол. наук: спец.10.02.17 / Теребушко Ю.Р. ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2014. – 20с.

Тема 5.: Художні дискурси: форми, жанри, норми (Номер державної реєстрації: 0114U004542; термін виконання: 01.01.2014 – 31.12.2016)

Основні результати за весь час дії теми: Досліджено новітні процеси у мовній системі художнього тексту постколоніалізму та постмодернізму; структурні, лексико-семантичні та функційні механізми використання різноманітних лінгвальних одиниць у художньому тексті з позицій антропоцентричної та комунікативної парадигм сучасного мовознавства. Проаналізовано жанрові особливості художніх та публіцистичних текстів, зокрема: мовностилістичне вираження художнього простору у міському романі, шляхи створення міфічного тексту, особливості мови наратора і персонажа в постмодерністському романі. Проаналізовано структуру, семантику та функції okazionalizmів у німецьких публіцистичних коментарях. Досліджено особливості жанру «музичного роману», мовно-стилістичні засоби вираження мовчання у модерністському романі. Крім того, були розглянуті структурні форми різних жанрів художньої публіцистики на основі творів німецьких письменників. Досліджено особливості текстів різних жанрів: музичного роману, подорожнього репортажу, сучасної драми. Розглянуто структури та семантику лексичних текстових інновацій, засобів вираження мовчання в художньому тексті, що завершилося оформленням дисертаційних робіт. Досліджено жанрові особливості тексту міського роману та компліменту. Проаналізовано структуру та семантику словотвірних конструкцій в тексті преси, що виявило їхню участь у текстових категоріях цільності, зв'язності, інтенціональності.

Тему досліджували: доц.Маценка С.П., доц. Буйницька Т. О.,доц. Назаркевич Х. Я., доц. Мідяна Т. М. асист. Захаров Ю. М., асист. Шаряк О. М., асист. Фещук Н. Є., асист. Димчевська Н. В., асист. Музичук М. Ю., доц. Петрашук Н. Є., асист. Бек М., асп. Михаськів О. В., асп. Шабайкович І. В., асп. Мельник М. І.

Публікації: 2 монографії, 3 збірники, 1 розділ підручника, 55 наукових статей, (2 у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та інших,10 у інших закордонних виданнях, 36 у фахових, 7 в інших вітчизняних), 29 тез доповідей на конференціях (16 на міжнародних, 13 на вітчизняних), 53 переклади.

Захищено:

одну докторську дисертацію:

Маценка С.П. Полісемантика і структура діалогу літератури з музикою в німецькомовному романі ХХ століття: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: спец. 10.01.04 - Література зарубіжних країн, 10.01.06 Теорія літератури /С.П.Маценка; НАН України, Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка. – Київ, 2015. – 40с.

3 кандидатські дисертації:

Захаров Ю.М. Лінгвостилістичні та структурно-композиційні засоби вираження «поетики припущень» у раних романах Уве Йонзона: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 / Ю. М. Захаров; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2014. – 20с.

Шаряк О. М. Текстові словотвірні конструкції в сучасній німецькій пресі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 / О. М. Шаряк; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2015. – 20с.

Яремко М. В. Структурно-композиційні та мовностилістичні засоби вираження мовчання в художньому тексті (на матеріалі прози Роберта Вальзера): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 / М. Яремко; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2015. – 20 с.

Тема 6: Лінгво-дидактичні особливості формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у вищій школі (Номер державної реєстрації : 0114U004248; терміни виконання : 01.01.2014 - 31.12.2016)

Основні результати за весь час дії теми: Проаналізовано сучасні концепції навчання іноземних мов у вищій школі, зокрема – формування іншомовної комунікативної компетентності студентів з орієнтацією на рекомендовані фахівцями Ради Європи рівні володіння іноземною мовою (B2, C1). Удосконалено методику формування комунікативних стратегій студентів у контексті формування у них іншомовної комунікативної компетентності. розроблені комплексні програми окремих навчальних дисциплін, підготовані посібники на допомогу студентам при вивченні німецької мови та теоретичних проблем з окремих дисциплін, зокрема посібник з лінгвокраїнознавства, другої іноземної мови. Розроблено програми для вибіркового навчальних дисциплін, комплекс контрольних робіт для перевірки знань студентів з основної та другої іноземної мов та теоретичних дисциплін. Підготовлено також пакет типових завдань для вступних іспитів ОКР «Магістр». Видано методичні вказівки до курсу лінгвокраїнознавства.

Публікації: 4 навчальних посібники, 4 статті (2 у інших закордонних виданнях, 1 у фахових, 1 в інших вітчизняних виданнях), 3 тез доповідей на конференціях (2 на міжнародних, 1 на вітчизняних), 1 методичні вказівки

Тему виконували: доц. Петрашук Н. Є., доц. Белозьорова Ю.С., доц. Віталіш Л. П., доц. Пиц Т.Б., асист. Н. В. Димчевська, , асист. Ворончак Л. Б., асист. Фешук Н. Є., асист. Теребушко Ю. Р., асист. Яремко М. В.

Детальна інформація : Науково-дослідна робота кафедри німецької філології у 2014-2018 рр.

Співробітники. Вибіркові публікації